

Zagotavljanje čebeljih paš in sajenje medovitih rastlin

Zagotavljanje čebeljih paš

Povečevanje števila prebivalstva in zaradi tega tudi vse večja poraba hrane postaja vse hujši svetovni problem. Pridelovalci hrane se na to odzivajo z intenzivnejšim kmetijstvom in večjo pridelavo hrane na enaki površini. Posledica tega je, da izgublamo travnike, gozdove in druga območja, ki so bila nekdanj vir hrane za oprasovalce in druge živalske vrste. Pri nas je to opaziti na poljih, ki so posejana z monokulturami, in na travnikih, ki so redno pokošeni, tako da na njih ni več cvetja. Prav tako je to tudi posledica intenzivne zaščite kultur z najrazličnejšimi škropivi, gojenja novih, neznanih in nepreizkušenih sort rastlin, tudi gensko spremenjenih ali vsaj ozko selekcioniranih, ter zmanjševanja površin, na katerih čebele najdejo hrano. Posledica tega je, da so čebele vse bolj ogrožene, saj jim narava, ki smo jo spremenili, ne zagotavlja več hrane vse leto.

Kako lahko vsi skupaj pomagamo?

Čebelam je treba pomagati s sajenjem medovitih rastlin, predvsem avtohtonih. K temu lahko pripomore vsak od nas in tako čebelam pomaga preživeti. Na svoj cvetlični in zelenjavni vrt, na balkone in v cvetlične lončke posadimo medovite rastline, lokalne oblasti pa jih lahko sadijo na javnih površinah. Te rastline dajejo čebelam medicino in cvetni prah, nas pa bodo razveseljevale s cvetjem in svojo lepoto. Treba je le izbrati prave sorte, tako da bomo prijetno združili s koristnim, da bo torej lepo za naše oko in koristno za čebele.

Katere medovite rastline, ki privabljajo čebele, lahko posadimo na domačem vrtu in na javnih površinah?

Pomembnejše rastline za čebele so: leska, zvončki, trobentice, žafrani, vrbe, telohi, rese, divja češnja, vse začimbnice in dišavnice, vse sadno drevje, oljna ogrščica, akacija, lipa, javor, kostanj, sončnica, ajda, facelija in druge. Precej je tudi rastlin, ki jih gojimo kot okrasne in so prav tako koristne za čebele. S sajenjem avtohtonih in okrasnih cvetočih rastlin lahko precej pripomoremo k ohranitvi čebel. Na svoje vrtove sadimo medovite trajnice, kot so: skalni grobeljnik, avbrecija, zvončnica, nageljčki, plamenka, grenik, teloh, jesenska astra, rudbekija, orlica, srčki, potonika, plahtica, ivanjščica, lilija, maslenica, ostrožnik, ameriški slamnik, rman, jetičnik, jesenska anemona, kamnokreč, šmarnica, krvomočnica, hosta, hermelika, homuljica, jeglič, netresk in številne druge. S primerno zasaditvijo bo naš vrt zažarel v prelepih barvnih odtenkih, čebele pa bodo na njem pridno nabirale medicino in cvetni prah. Poleg okrasnih rastlin so zelo medovite vse začimbnice in dišavnice, ki jih je prav tako koristno imeti na vrtu. To so predvsem žajbelj, origano, bazilika, vse vrste met, hermelika, timijan, pelin, melisa in številne druge. Če imamo na vrtu veliko prostora, lahko zasadimo večje medovito grmičevje in drevesa, ki nam ne bodo samo popestrila okolice doma, ampak bodo privlačna tudi za čebele. Od grmov lahko sadimo dišeče vrtnice, lešnike, ribez in kosmulje, vse vrste vrb oziroma mačic, liguster, hibiskus, vse vrste drenov in kovačnikov ter druge. Od dreves pa lipo, divjo češnjo, pravi in divji kostanj, evodijo, japonsko soforo, cigarovec, tulipanovec, amorfo, gledičijo ter seveda številne druge. Z avtohtonimi rastlinami je mogoče urediti vrt, ki bo prijazen do čebel, saj bodo v njem vedno našle nekaj paše, hkrati pa nam bo v lep okras in ponos.

Katere medovite rastline lahko posadimo na večjih kmetijskih površinah, denimo na njivah?

Na večjih površinah je še precej neizrabljenih možnosti. Rastlin, ki jih lahko zasadimo na njih, je precej, vse pa so poleg tega, da čebelam omogočajo pašo, koristne tudi za tla, saj izboljšujejo rodovitnost. Navadno je v poletnem obdobju precej njiv praznih, vendar jih lahko

zasejemo. Tako lahko kadar koli v letu sejemo facelijo, katere cvetovi so modre barve, saj je njena vegetacijska doba kratka. Čebelam ponuja veliko medicinine in cvetnega prahu. Po cvetenju rastlino preprosto podorjemo in s tem obogatimo tla s humusom. Prav tako lahko sejemo vse vrste detelj, ki so zelo medovite rastline. Tudi te lahko po cvetenju podorjemo in na ta način obogatimo prst predvsem z dušikom, lahko pa jih pokosimo in uporabimo za krmo živalim. Zelo koristne so buče, ki dajejo veliko cvetnega prahu zlasti jeseni, ko ga čebele najbolj potrebujejo. Semena buč lahko pozneje uporabimo za izdelavo olja. Koristne so tudi sončnice, saj čebelam ponujajo cvetni prah in nektar, po cvetenju pa precej izboljšajo strukturo tal in jih obogatijo s humusom. Sejemo lahko še oljno ogrščico ali mak, kajti obe rastlini dajeta čebelam hrano. Največje možnosti vsekakor ponuja ajda, ki smo jo v zadnjem obdobju kar nekoliko zapostavili, vendar se v zadnjih letih to spreminja. Ajdo sejemo poleti, in ko zacveti, čebele na njej nabirajo nektar in cvetni prah. Ko dozori, jo lahko požanjemo in zmeljemo v moko. Njive morajo biti vedno zelene, saj za vse letne čase obstajajo rastline, ki so koristne za tla, čebelo in ne nazadnje tudi za kmeta.

Kaj pa lahko naredijo tisti, ki imajo zgolj kako cvetlično korito?

V cvetlična korita in lončke lahko sadimo vse vrste začimbnic in dišavnic ter najrazličnejše cvetje. Naj jih navedemo le nekaj: nizka sončnica, limonski ožep, poletna astra, okrasna facelija, ameriški slamnik, dišeči grah, kapucinka, limonska monarda, mehiška cinija, boreč, zlati šeboj, dalija, kana, verbena, ognjič, kozmeja in seveda še številne druge.

Po mnenju Čebelarske zveze Slovenije je nujno razglasiti čebelo za ogroženo živalsko vrsto ter sprejeti vse potrebne ukrepe za njeno zaščito. Glede na to je treba sprejeti zakonodajo, ki bo spodbujala sajenje avtohtonih medovitih rastlin, saj bodo te čebelam omogočale pašo, hkrati pa bomo na ta način ohranjali avtohtono rastlinje in s tem tudi biotsko pestrost. Ne nazadnje se moramo vsi zavedati vsestranskega pomena čebel, še posebej njihove vloge pri oprashaevanju, saj brez čebel ne bo hrane, pa tudi vloge čebeljih pridelkov kot zdrave in varne hrane. Podrobnejši seznam medovitih rastlin je na voljo na ČZS.

Zakoni, ki veljajo v čebelji družini, so lahko zgled za vse nas. Spoštovanje, pripadnost, odgovornost do svojih in skupnih nalog so temelji za njihovo preživetje, pa tudi temelji za preživetje narave. Prej ko bomo to spoznali tudi ljudje, večja je možnost, da rešimo ta naš svet.

Jure Justinek, ČZS info: jure.justinek@czs.si